

ΠΕΛΛΕΑΣ ΚΑΙ ΜΕΛΙΣΣΑΝΘΗ

ΤΟΥ ΜΑΙΤΕΡΛΙΝΚ

(ΑΤΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ — «ΝΤΟ-ΡΕ»)

Θά εἶμαι ὁ τελευταῖος πού θά ἐπικρίνω μία θεατρική προσπάθεια πού γίνεται μέ ἀγνή καλλιτεχνική συνείδηση καί μέ ἀγαθές προθέσεις. Ἐτσι, ἡ ἐφετινὴ προσπάθεια τοῦ κ. Σωκράτη Καραντινοῦ νά παρουσιάσῃ ἀπὸ τῆ σκηνῆ τοῦ «Ντό-Ρέ» στὸ ἀθηναϊκὸ κοινὸ ἔργα ἀξιόλογα τοῦ παγκόσμιου δραματολογίου, μόνο τὴν ἐπικρότησίν μου μπορεῖ νά ἔχῃ. Στὴν προσπάθεια αὕτη θά ἦταν πολὺ κακόβουλος ὁποῖος δὲν ἀνεγνώριζε τίς ἀγνότερες προθέσεις. Καί ὁ κ. Καραντινὸς καί ἡ ὁμάδα τῶν νέων ποὺ μάζεψε γύρω του, θέλουν — ὁ κ. Καραντινὸς ἀκόμα μιὰ φορά, οἱ νέοι συνεργάτες του πρώτη φορά τώρα — νὰ προσφέρουν μιὰ σειρά ἀπὸ πραγματικὰ ἀξιόλογα θεατρικὰ ἔργα στὸ ἀθηναϊκὸ κοινόν, νὰ συμβάλουν καί αὐτοὶ στὴ δημιουργία ἢ τῆ σταθεροποίηση ἑνὸς σοβαροῦ θερινοῦ θεατρικοῦ κλίματος στὴν Ἀθήνα. Πολὺ ἀξιέπαινος ὁ σκοπὸς καὶ ὁχι ἀνέφικτος — ἡ προσπάθεια τοῦ κ. Κατράκη τὸ δείχνει — νομίζω μονάχα ὅτι δὲν πῆρε τὸ σωστὸ δρόμο γιὰ νὰ φτάσῃ στὸ σκοπὸ τοῦ ὁ κ. Καραντινός.

Ὁ κ. Κατράκης γιὰ τὴν φετινὴ θερινὴν τοῦ ἐξόρμηση διάλεξε ἓνα ἔργο ἐλληνικόν, σύγχρονον, σπουδαίου συγγραφέα, μέ ἰδεολογικὸ περιεχόμενον πού βρίσκεται στὸ κέντρο τῶν σημερινῶν ἐνδιαφερόντων καί πού ἔχει, ἐπὶ πλεον, τὸ μεγάλο προσόν νὰ εἶναι καὶ θέαμα. Τὸ τελευταῖο τοῦτο, τὴν θεαματικὴν πλευρά, δὲν θά μπορούσε νὰ τὴν ἐπιδιώξῃ καί νὰ τὴν προσφέρῃ ὁ κ. Καραντινός. Δὲν θά τοῦ τὸ ἐπέτρεπε τὸ θέατρο ὅπου δίνει τίς παραστάσεις του, δὲν θά τοῦ τὸ ἐπέτρεπαν τὰ μέσα, σὲ ἐμπυχο καί ψυχο ὀλίκῳ, πού διαθέτει, ἀλλὰ καί οἱ σκηνοθετικὲς τοῦ ἀντιλήψεις, ἀντικρὺς ἀντίθετες πρὸς ὅτι εἶναι θέαμα ρεαλιστικόν στὸ θέατρο καί πού ἡ ἀρχὴ ὅπου στηρίζονται εἶναι ἡ ἀναγωγή τῶν ὀλικῶν στοιχείων τοῦ θεάτρου στὴ μεγαλύτερη δυνατὴ ἀπλοποίηση, σὲ ἓνα στυλιζάρισμα πού λίγο διαφέρει ἀπὸ τὴν «ἀφαίρεση». Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ διαλέξῃ ἔργα πού νὰ προσαρμόζωνται στὶς σκηνοθετικὲς τοῦ ἀντιλήψεις. Τὰ ἔργα αὐτὰ εἶναι δύο ὡς τώρα: τὰ «Παντρολογήματα» τοῦ Γκόγκολ καί τὸ «Πελλέας καὶ Μελισσάνθη» τοῦ Μαίτερλινκ.

Εἶπα τὴ γνώμην μου γιὰ τὰ «Παντρολογήματα». Τὴ συνῶψιζα στὴν ὑπόμνηση ὅτι ὅλα τὰ ἔργα τῶν μεγάλων συγγραφέων δὲν εἶναι ἀριστουργήματα. Ὁμοῖα κατηγορηματικὸς θά εἶμαι καί γιὰ τὸ «Πελλέας καὶ Μελισσάνθη». Τὸ «ποιητικόν» αὐτὸ δράμα τοῦ Μαίτερλινκ δὲν μοῦ ἄρεσε. Τονίζω τὴ λέξη «ποιητικόν», γιατί ἔχω τὴν ἐντύπωση ὅτι, ἐκτός ἀπὸ μερικὰ μέρη ὅπου ὁ Μαίτερλινκ βρίσκει τόνους ἀληθινὰ λυρικοῦς, δημιουργεῖ μιὰ ποιητικὴ ὑποβολὴ μέ τὰ σύμβολα, μέ τίς εἰκόνες, μέ τὴν ποιότητα τοῦ λόγου του, ὅλη ἡ ἄλλη «ποίησις» τοῦ ἔργου στηρίζεται περισσότερο στὶς λέξεις, σὲ ὅ,τι οἱ λέξεις, σὰν λέξεις, μέ τὴ χλιδὴ καί τὴν αἴγλη τους, μποροῦν νὰ γεννήσουν, παρὰ στὴν καθαυτὴ λυρικὴ οὐσίαν — καί ὁ σημερινὸς θεατὴς δυσπιστεῖ πρὸς κάθε ποίηση πού δὲν εἶναι γυμνὴ καί οὐσιαστικὴ. Ὅσο γιὰ τὸ καθαυτὸ δράμα, τὸν μεγάλο καί ἀγνὸ ἔρωτα δύο νέων, πού τοὺς ἐνώνουν στενώτατοι συγγενικοὶ δεσμοί, δὲν ἀφίνει, θέβαια, ἀσυγκίνητο τὸ θεατὴ. Πιστεύω ὥστόσο ὅτι σὲ ἔργα ὅπως τὸ «Πελλέας καὶ Μελισσάνθη», κάμποσο γερασμένα — καθὼς εἶναι νερασμένα καί ὅλα τὰ ἄλλα ἔργα τοῦ Μαίτερλινκ, ἐκτός ἴσως ἀπὸ μερικὰ τοῦ μονόπρακτα — καί τὸ δράμα καθαυτὸ καί οἱ δροσεροὶ τόνοι πού ξεπηδοῦν ἐδῶ κ' ἐκεῖ, δὲν μποροῦν νὰ ἔχουν κάποια ἀξία, πάντοτε σχετικὴ, γιὰ τὸν σημερινὸ θεατὴ, παρὰ μόνον ἂν τὰ ἔργα ἐρμηνευθοῦν ἀρτια.

Ἡ ἐρμηνεία στὸ θέατρο «Ντό-Ρέ» τοῦ «Πελλέας καὶ Μελισσάνθη» δὲν εἶναι ἀρτια. Ἰσα-ἰσα παρουσιάζει πολλὰ κενά. Οἱ καλοὶ νέοι πού συμπράττουν στὸ ἔργο αἰσθάνεσθαι ὅτι καταβάλλουν προσπάθειες, θέτουν σὲ κίνησιν ὅλα τὰ ἐφόδια πού διαθέτουν γιὰ νὰ ἐμπυχωσούν ἱκανοποιητικὰ τοὺς ρόλους πού ὑποδύονται. Τὰ ἐφόδιά των ὁμως δὲν εἶναι πλούσια καί τοὺς λείπει ἡ ἀσκήσις, ἡ πεῖρα, ἡ ἀνεσις ἐκείνη, ἐκείνη ἡ τελεία κατοχὴ τῶν ἐκφραστικῶν τοῦ μέσων ἀπὸ τὸν ἡθοποιόν, πού χωρὶς αὐτὴν δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ λόγος γιὰ πραγματικὴ «ἐρμηνεία». Καί ἡ δεσποινὴς Κλειῶ Νικολαΐδου ὡς Μελισσάνθη καί ὁ κ. Θάνος Ἀρώνης ὡς Πελλέας καί ὁ κ. Χρῆστος Κατσιγιάννης ὡς Γκόλῳ (σύζυγος τῆς Μελισσάνθης) δὲν ἔχουν τὰ χρειάζόμενα φωνητικὰ ὄργανα καί τὴν αἰμάκκα τὴν φωνητικὴν πού χρειάζεται γιὰ ν' ἀποδώσουν τίς αἰσθηματικὰς ἀποχρώσεις, τίς λεπτὰς καί ποικίλες, τῶν προσώπων πού ὑποδύονται. Καί τοὺς λείπει ἀκόμα καί ὁλος ὁ ἄλλος ὑποκριτικὸς ὀπλισμὸς — κίνησις, ἐκφρασις, σκηνικὴ ἀκτινοβολία — ὁ ἀπαραίτητος γιὰ νὰ πραγματοποιηθῇ μιὰ ἀληθινὴ ἐρμηνεία. Συμπαθητικά, μέ τὴν ἀγνότητα πού ἀπαιτεῖ ὁ ρόλος, ὑποδύεται ἡ δεσποινὴς Μίρκα Ἀπαλάκη, τὸν Ἰνιόλδο. Ὅσο γιὰ τὸν κ. Καραντινόν, ἐρμηνεύει τὸν ρόλο τοῦ γέρο-Βασιληᾶ Ἀρκέλου, ἰδίως στὸ τρίτο μέρος, μέ ὅλη τὴ συγκίνησιν ἑνὸς πνευματικοῦ ἀνθρώπου πού μπορεῖ γρήγορα καί βαθειὰ νὰ οἰκειωθῇ κάθε ποιητικὸ κείμενον.

Οἱ σκηνογραφίαι καί τὰ κοστούμια ἔχουν φιλοτεχνηθῇ μέ φροντίδα καί εἶναι μέσα στὸ πνεῦμα τῆς σκηνοθεσίας. Καί ἡ μετάφρασις, καμωμένη ἀπὸ τὸν κ. Γ. Πολίτη, ἔχει κανεὶς τὴν ἐντύπωση ὅτι ἀποδίδει μέ τὸν καλλιτεχνικώτερον τρόπο καί τίς πιὸ λεπτὰς ἀποχρώσεις τοῦ κειμένου.

ΚΛ. ΠΑΡΑΣΧΟΣ